834/09

Den 16. december 2009 blev i sag nr. 76.271:

xxxxx xxxx xxxxxx
xxxx xxxxxxxx xxx xx
xxxx xxxxxx x

mod

Pensionskassen for
Lægesekretærer
v/PKA
Tuborg Boulevard 3
2900 Hellerup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikrede, der har arbejdsmarkedspensionsordning i Pensionskassen for Lægesekretærer v/PKA, klager over, at selskabet har afvist at imødekomme hendes ønske om at ændre/tilbagekalde en tidligere afgivet begunstigelseserklæring.

Selskabet har afvist at ændre/tilbagekalde begunstigelsen med henvisning til, at denne er gjort uigenkaldelig, og at den begunstigede (klagerens tidligere ægtefælle) ikke vil give samtykke til ændringen.

Nævnet har den 2/6 2009 fra klageren modtaget klageskema bilagt supplerende forklaring, hvoraf følgende fremgår:

> "I 1995 udfylder jeg begunstigelseserklæring på min daværende samlever, da vi lige har fået første fælles barn og købt hus og ikke er gift. Begunstigelseserklæringen gøres uigenkaldelig for at sikre, at min samlever kan blive siddende i nykøbt hus med nyfødt barn - 'i tilfælde af min pludselige død' (vi var ikke gift på dette tidspunkt). Se kopi af udfyldt begunstigelseserklæring.
>
> Fra PKA bliver jeg orienteret om, at erklæringen senere kan/skal ændres skriftligt. Se kopi af brev.
>
> Jeg bliver siden hen skilt og gift igen. Har 2 børn. Jeg retter henvendelse til PKA for at få slettet begunstigelseserklæringen skriftligt, men får oplyst, at dette kun kan gøres ved min eksmands underskrift!

Min eksmand orienterer mig om, at han på ingen måde er interesseret i at bidrage til denne underskrift.

Dette har mange store konsekvenser synes jeg:

For det første at det ikke er mine nærmeste, der arver fra mig.
Dernæst vil jeg ikke i fremtiden kunne søge ansættelser som …, da jeg jo selvsagt ikke er interesseret i at betale ind til en pension for … (gruppelivs udbetaling), som der tilkommer min eksmand i tilfælde af min død.

Jeg må derfor i fremtiden og i nuværende ansættelsesforhold bede om ansættelse som …
og kan bl.a. ikke gøre brug af de tilbud, der er for min uddannelse som ...

Som situationen er for nuværende ser jeg mig derfor nødsaget til, at skifte overenskomst for at betale ind på anden pensionsordning (), hvor der ingen begunstigelseserklæring er og for at sikre, at mine nærmeste pårørende arver mest muligt fra mig.

Dette er en trist situation - ikke at kunne ansættes, som det man er uddannet som og at ens nærmeste ikke arver mest muligt fra mig."

Heroverfor har selskabet i skrivelse af 15/6 2009 til nævnet anført:

"**Indledning**
Klager blev optaget i Pensionskassen for … den 1. maj 1987. Den 30. januar 1995 kontaktede klager os med henblik på at begunstige sin samlever. Klager blev oplyst om, på hvilke dele af pensionsordningen hun kunne indsætte sin samlever som begunstiget (Bilag ..). Foranlediget af telefonhenvendelsen sendte vi den 6. februar 1995 et brev om mulighederne for at ændre begunstigelsesbestemmelsen på klagers gruppelivsforsikring (Bilag ..). Den 13. februar 1995 modtog vi klagers begunstigelseserklæring. Klager havde noteret på erklæringen, at begunstigelsen var uigenkaldelig (Bilag ..). Vi kontaktede klager telefonisk og oplyste hende om konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse (Bilag ..). Klager oplyste i telefonsamtalen, at hun var orienteret om konsekvenserne, og at disse var i orden for hende. Samme dag bekræftede vi i et brev, at vi havde modtaget hendes begunstigelseserklæring, og at klager ifølge telefonsamtale var orienteret om konsekvenserne af, at begunstigelseserklæringen var gjort uigenkaldelig (Bilag ..).

Fra den 1. marts 1999 bliver klager medlem af Pensionskassen for [en anden faggruppe]. Hun orienteres blandt andet om mulighederne for at få overført sin opsparing fra Pensionskassen for … til Pensionskassen for [den nye faggruppe] (Bilag ..). Vi nævner specifikt i brevet, at hun tidligere har indsendt begunstigelseserklæring til gruppelivsforsikringen, og denne vil blive overført, så den i stedet gælder for en eventuel udbetaling af gruppelivssummen fra Pensionskassen for [den nye faggruppe]. Den 25. maj 1999 bekræfter vi, at klager har ønsket at samle sin opsparing i Pensionskassen for [den nye faggruppe] (Bilag ..). Igen gør vi opmærksom på den indsatte begunstigelse: *'Som nævnt i mit brev af 11. maj 1999 havde du i Pensionskassen for … indsat [tidligere samlever] som uigenkaldelig begunstiget. Erklæringen er nu gældende i Pensionskassen for [den nye faggruppe].*

Da klagers tidligere samlever, …, som er indsat som uigenkaldeligt begunstiget, ifølge det oplyste ikke vil tillade, at klager begunstiger en anden, er klager bundet af begunstigelsen.

Vi administrerer efter lovgivningen og har hverken mulighed for at fravige forsikringsaftalelovens bestemmelser om begunstigelser eller for at fravige de grundlæggende princip-

per bag det at gøre en begunstigelse uigenkaldelig - uanset at en begunstigelse efterfølgende viser sig uhensigtsmæssig.

På grund af konsekvenserne af at gøre en begunstigelse uigenkaldelig (medlemmet er bundet af begunstigelsen), orienterer vi ikke på eget initiativ vores medlemmer om muligheden for at gøre en begunstigelse uigenkaldelig. Hvis et medlem konkret spørger til, hvad det betyder at gøre en begunstigelse uigenkaldelig, oplyser vi naturligvis herom.

Denne administrative praksis er også fulgt i klagers tilfælde. Som det fremgår af bilag … har vi ikke nævnt muligheden for uigenkaldelig begunstigelse i vores rådgivning. Det er først, da vi modtager klagers begunstigelseserklæring (Bilag ..), at en uigenkaldelig begunstigelse bliver nævnt, idet klager har tilføjet 'UIGENKALDELIG' som overskrift til erklæringen. Det bemærkes, at muligheden for uigenkaldelig begunstigelse heller ikke beskrives på vores fortrykte erklæring, ligesom der ikke er rubrikker eller lignende, der angiver muligheden for at gøre en begunstigelse for uigenkaldelig. Forud for klagers uigenkaldelige begunstigelse af sin tidligere samlever har vi således på intet tidspunkt hverken orienteret om eller fået forespørgsler om muligheden for/konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse. Dette understreges af, at vi den 24. marts 1995, da vi skulle behandle klagers begunstigelseserklæring (og først på dette tidspunkt), bliver opmærksomme på, at hun har gjort sin begunstigelse uigenkaldelig. Vi ringede hende op (Bilag ..) for at sikre os, at hun var bekendt med konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse. Det var hun, jf. telefonnotatet: *'Oplyst konsekvenserne ved uigenkaldelig begunstigelse. Dette var OK. Hun var orienteret herom'.* Herefter sendte vi klager et brev (Bilag ..), hvor vi bekræftede, at vi havde noteret begunstigelsen, og at klager var orienteret om konsekvenserne af, at begunstigelseserklæringen er uigenkaldelig.

Vi skrev tillige i brevet: *'Hvis du senere ønsker at ændre den nugældende begunstigelsesbestemmelse, skal dette meddeles skriftligt til pensionskassen'.*

Det er en yderligere gyldighedsbetingelse for at ændre en begunstigelse - uanset om den er genkaldelig eller uigenkaldelig, at begunstigelsen meddeles skriftligt til selskabet eller optages i eller påtegnes policen af selskabet, jf. § 103, stk. 1, i forsikringsaftaleloven. At vi direkte nævner denne gyldighedsbetingelse for klager, ændrer ikke på, at vi har rådgivet klager tilstrækkeligt om konsekvenserne af den uigenkaldelige begunstigelse. Vi tilføjer alene, at en ændring også skal meddeles skriftligt til os.

I januar 2003 skifter klager på ny arbejde. I den forbindelse bliver hun igen optaget i Pensionskassen for … og tilbydes på ny at samle sine pensioner (Bilag ..), idet vi atter gør opmærksom på, at vi overfører begunstigelseserklæringen, så den gælder for en eventuel udbetaling af gruppesum ved død fra Pensionskassen for …. Begunstigelseserklæringen vedlægges i kopi. Klager vælger ikke at samle sine pensionsordninger.

Den 12. september 2008 forespurgte klager, om hendes begunstigelseserklæring var blevet slettet. Hun anmodede om at få besked, hvis den ikke var slettet, så hun kunne gøre noget aktivt for at få det til at ske (Bilag ..). Samme dag sender vi klager et brev vedlagt en ny erklæring om begunstigelse samt vejledning fra såvel Pensionskassen for [ny faggruppe] samt Pensionskassen for … (Bilag 10). Klager returnerer aldrig den fremsendte erklæring.

Klager anmoder den 20. april 2009 i en mail om en bekræftelse på, at vi har slettet hendes tidligere begunstigelseserklæring. Vi svarer den 27. april 2009 klager i to e- mails. Vi understreger, at det er i Pensionskassen for …, at hun stadig havde en begunstigelse noteret. Vi oplyser i den supplerende e-mail, at begunstigelsen er beskrevet som uigenkaldelig, og at vi

vil lade høre fra os, hvis det ikke er almindelige begunstigelsespapirer, der skal til for at slette begunstigelsen. For god ordens skyld sender vi samtidig med e-mailen erklæring og vejledning til udbetaling ved død fra gruppeforsikringen (Bilag ..).

L. fra [fagforeningen] kontakter os den 11. maj 2009 (ved en fejl står der '11.04' i telefonnotatet, men vi formoder, at telefonsamtalen har fundet sted samme dag som vi også sender L. e-mail) (Bilag ..).

Den følgende dag drøfter vi sagen telefonisk med klager (Bilag ..), som klager over sagen. Hun klager til os i e-mail af 12. maj 2009 (Bilag ..). Vi sender på opfordring fra klager kopi af telefonnotat af 24. marts 1995 (bilag ..).

Den 17. maj 2009 besvarer vi klagers klage og følger op på vores e-mails af 27. april, idet vi fastholder, at vi ikke kan/må ændre en uigenkaldelig begunstigelseserklæring uden samtykke fra den begunstigede (Bilag 15).

Herefter indbragte klager sagen for Ankenævnet for Forsikring.

Begrundelse
Det følger af § 102, stk. 2, i forsikringsaftaleloven, at forsikringstageren kan tilbagekalde indsættelsen af en anden som begunstiget, medmindre forsikringstageren over for den begunstigede har givet afkald på dette.

Dette betyder med andre ord, at forsikringstager ikke kan ændre, hvem han/hun har indsat som begunstiget, uden den begunstigedes samtykke, hvis begunstigelsen er gjort uigenkaldelig.

Konklusion
PKA kan ikke ændre den uigenkaldelige begunstigelse, så længe den begunstigede, klagers tidligere samlever, ikke vil tillade en ændring af begunstigelsen, jf. § 102, stk. 2, i forsikringsaftaleloven.

Samtidig er det PKA's opfattelse, at vi ikke har pådraget os et rådgivningsansvar på grund af rådgivningen om konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse.

Klager var allerede bundet af den uigenkaldelige begunstigelse på det tidspunkt vi får oplysning om, at klager har gjort begunstigelsen uigenkaldelig. Uanset hvad vi ellers kunne fortælle klager om konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse på dette tidspunkt, ville det ikke give klager mulighed for at ændre begunstigelsen uden den begunstigedes samtykke. Hertil kommer, at det er vores opfattelse, at vi - selv om det ikke kunne ændre begunstigelsen - orienterede klager fyldestgørende om konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse. Desuden henledte vi efterfølgende flere gange klagers opmærksomhed på, at hendes begunstigelse er uigenkaldelig."

Hertil har klageren i skrivelse af 21/6 2009 til nævnet bemærket:

"Jeg har haft svært ved i denne proces at finde ud af om min begunstigelseserklæring er på [ny faggruppe] eller [tidligere faggruppe]. Jeg kan stadig ikke finde ud af dette ved at læse PKAs svar og ej heller ud fra vedhæftede bilag .. fra PKA, hvor det fremgår at de også selv har svært ved at finde ud af dette.

Derudover har [fagforeningen] på mine vegne prøvet at undersøge sagen adskillige gange, så der må foreligge flere notater fra [fagforeningen]. Endvidere forespurgte jeg til sidst medarbejder i PKA, hvordan mine klagemuligheder var. Hun oplyste mig om, at jeg ingen havde og ikke kunne gøre mere. Da jeg har læst forvaltningsret … vidste jeg dog, at det ikke helt kunne passe og efter at have talt med anden PKA ansat fik jeg endelig oplyst mine muligheder for at gå videre med sagen. Jeg har også bedt PKA om kopi af al korrespondance i sagen, men har kun fået tilsendt det, som jeg har vedhæftet min første henvendelse til jer. Jeg kan se, at I har fået flere bilag tilsendt!

Til sidst vil jeg gerne knytte følgende kommentarer til det skrevne:
JEG udfylder en begunstigelseserklæring på daværende samlever. Daværende samlever underskriver på intet tidspunkt. Dvs. JEG vælger at MINE penge skal tilgå daværende samlever i tilfælde af min pludselige død. Nu kan JEG ikke slette min begunstigelseserklæring på daværende samlever. Dvs. JEG kan ikke 'bestemme' over mine egne optjente penge. Daværende samlever skal underskrive en annullering, dvs. underskrive en ændring, selvom han aldrig har underskrevet en oprettelse?! Og jeg forstod ellers i sin tid at konsekvensen var, at en evt. ændring blot skulle være skriftlig, som jeg læser det står der ikke udspecificeret at annulleringen skal være skriftlig fra min samlever!?

Dette er også hvorfor jeg gentagne gange har henvendt mig til PKA og forespurgt om begunstigelseserklæringen var slettet, da jeg troede det var en procedure jeg alene kunne foretage. …

At jeg i sin tid valgte uigenkaldelig begunstigelse var, at man i en skrivelse (husker ikke hvilken slags 94/95) fra PKA kunne læse om denne mulighed. Min daværende samlever viste mig dette og spurgte, om ikke det var en god idé nu, hvor vi ikke var gift."

Efterfølgende har selskabet i skrivelse af 6/7 2009 til nævnet anført:

"Vi fastholder vores afgørelse og henviser til vores tidligere bemærkninger og til, at klager ifølge lovgivningen ikke kan ændre, hvem hun har indsat som begunstiget, uden den begunstigedes samtykke, hvis begunstigelsen er gjort uigenkaldelig.

Som det fremgår af vores første redegørelse til ankenævnet, skal vi for god ordens skyld oplyse, at det er i Pensionskassen for …, at klager stadig har en uigenkaldelig begunstigelse noteret.

Vi står undrende overfor klagers bemærkning om, at hun skulle have anmodet om en kopi af hele korrespondancen i sagen uden at få det tilsendt. Vi har ikke noteret i sagen, at en sådan formel anmodning har fundet sted, men hun er løbende blevet informeret om det, som har haft relevans for hende. Det har efter vores opfattelse heller ingen betydning for sagen, om hun havde fået en kopi af hele korrespondancen i sagen tidligere. Alle relevante bilag er forelagt for ankenævnet.

Klager henviser endvidere til, at hun i sin tid valgte at gøre begunstigelsen uigenkaldelig, fordi hun i en 'skrivelse (husker ikke hvilken slags 94/95) fra PKA' havde kunnet læse om denne mulighed, hvilket hendes daværende samlever have gjort opmærksom på.

Vi har ifølge vores journaloversigt ikke sendt et brev i 1994/95 om uigenkaldelig begunstigelse. Som tidligere nævnt orienterer vi ikke på eget initiativ direkte vores medlemmer om muligheden for at gøre en begunstigelse uigenkaldelig. Hvis et medlem konkret spørger til, hvad det betyder at gøre en begunstigelse uigenkaldelig, oplyser vi naturligvis herom.

Vi har dog forklaret, hvad der forstås ved en uigenkaldeligt begunstiget i pjecen 'Hvad med pensionen... hvis du lever i et papirløst forhold?', jf. vedlagte kopi af pjecen fra 2005 (Bilag ..). I pjecen er konsekvenserne af en uigenkaldelig begunstigelse nøje beskrevet.
Følgende fremgår af pjecen:

*"Uigenkaldeligt **begunstiget***
*Når det gælder sum ved død og engangssum til ugifte, er der én ting, du kan gøre, hvis du vil være helt sikker på, at din samlever får pengene. Du kan gøre ham eller hende **uigenkaldeligt begunstiget.***

*Men du skal være **meget** sikker i din sag. Du har nemlig ikke mulighed for at fortryde senere. Heller ikke selvom I senere flytter fra hinanden, og du måske bliver gift med en helt andet. Din gamle kæreste vil fortsat have krav på at få gruppelivssummen ved din død.*

En uigenkaldelig begunstigelse kan kun ophæves, hvis den begunstigede selv er indforstået. Og hvem siger, at ens gamle kæreste er det, hvis man først er blevet rygende uvenner?"

Vi kan desværre ikke dokumentere det konkrete indhold i pjecerne fra 1994/1995, men vi er af den opfattelse, at vores ovennævnte procedure, der har været fulgt, klart indikerer, at indholdet har været af samme karakter som indholdet i pjecen fra 2005 (bilag ..)."

Nævnet har fået forelagt de bilag, som parterne har fremlagt.

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet at kunne lægge til grund, at klageren har indsat sin tidligere samlever/ægtefælle som uigenkaldeligt begunstiget på pensionsordningen. Klagerens tidligere ægtefælle har afvist at give samtykke til ændring af begunstigelsen. Nævnet kan derfor ikke kritisere selskabets afgørelse, som findes at være i overensstemmelse med forsikringsaftalelovens § 102, stk. 2.

Herefter, og idet selskabet ikke findes at have ydet fejlagtig eller mangelfuld rådgivning vedrørende begunstigelsen,

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Jacques Hermann

udskriften bekræftes

Henning Jønsson